Suvestinė redakcija nuo 2008-12-24 iki 2010-07-10

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2008, Nr. 82-3276, i. k. 1082050ISAK001K-233

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTRO
Į S A K Y M A S

DĖL VIEŠOJO SEKTORIAUS APSKAITOS IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS 16-OJO STANDARTO PATVIRTINIMO

2008 m. liepos 10 d. Nr. 1K-233
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (Žin., 2001, Nr. 99-3515; 2003, Nr. 123-5586; 2007, Nr. 68-2654) 3 straipsnio 5 dalimi:

1. T v i r t i n u 16-ąjį viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartą „Biologinis turtas ir mineraliniai ištekliai“ (pridedama).

2. Šis standartas turi būti taikomas sudarant 2010 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių laikotarpių finansinių ataskaitų rinkinį.

Punkto pakeitimai:
Nr. 1K-444, 2008-12-18, Žin., 2008, Nr. 147-5920 (2008-12-23), i. k. 1082050ISAK001K-444

FINANSŲ MINISTRAS RIMANTAS ŠADŽIUS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos finansų ministro
2008 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 1K-233

16-ASIS VIEŠOJO SEKTORIAUS APSKAITOS IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS STANDARTAS „BIOLOGINIS TURTAS IR MINERALINIAI IŠTEKLIAI „

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. 16-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas „Biologinis turtas ir mineraliniai ištekliai“ (toliau – šis standartas) nustato viešojo sektoriaus subjekto biologinio turto ir mineralinių išteklių pripažinimo, įvertinimo, registravimo apskaitoje ir pateikimo finansinėse ataskaitose reikalavimus. Šis standartas taip pat taikomas žemės ūkio produkcijos įvertinimui jos pirminio pripažinimo momentu.

2. Šis standartas vienodai taikomas ir viešojo sektoriaus subjektui, rengiančiam atskirų finansinių ataskaitų rinkinį, ir viešojo sektoriaus subjektui, rengiančiam konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį.

3. Šis standartas netaikomas žemės apskaitai, kurios apskaitai taikomas 12-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“.

4. Šiame standarte vartojamos sąvokos:

Biologinis turtas – gyvūnai ir augalai, kuriuos subjektas valdo, naudoja ir kuriais disponuoja.

Mineraliniai ištekliai – žemėje ir jos gelmėse esančios bet kokios cheminės ar fizinės būsenos gamtinės mineralinės medžiagos.

Pardavimo vietos išlaidos – tarpininkams, vertintojams, prekybos agentams mokamos sumos, rinkliavos ir kitos panašios išlaidos, kurios būtinos parduodant tam tikroje vietoje, išskyrus transporto ir kitas išlaidas turtui pristatyti į pardavimo vietą.

Žemės ūkio produkcija – iš biologinio turto gauti produktai.

Žemės ūkio produkcijos gavyba – produkcijos gavimas iš biologinio turto (pvz., obuolių skynimas) ar biologinio turto gyvybinių arba vegetacinių procesų nutraukimas (pvz., javų kūlimas, gyvulių skerdimas).

5. Kitos šiame standarte vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos vartojamos Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme (Žin., 2007, Nr. 77-3046) ir kituose viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartuose (toliau – VSAFAS).

II. BIOLOGINIO TURTO GRUPAVIMAS

6. Priklausomai nuo paskirties biologinis turtas skirstomas į dvi grupes:

6.1. žemės ūkio veikloje naudojamas biologinis turtas. Prie šios grupės priskiriami ūkiniai gyvūnai ir augalai, kurie yra skirti parduoti ir (arba) laikomi tam, kad iš jų būtų gautas naujas biologinis turtas arba žemės ūkio produkcija, skirti parduoti, pavyzdžiui, kiaulės, galvijai, auginami parduoti.

6.2. ne žemės ūkio veikloje naudojamas biologinis turtas. Prie šios grupės priskiriami gyvūnai ir augalai, kurie skirti socialiniams, kultūriniams, gamtosauginiams, moksliniams, teisėsaugos, pažintiniams tikslams ir kurie nepriskirti prie žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto grupės. Pavyzdžiui, kiaulės, auginamos mokslinių tyrimų tikslams, policijos žirgai, zoologijos sodo gyvūnai, botanikos sodo augalai, nacionalinio parko miškai ir pan.

7. Tuo atveju, kai viešojo sektoriaus subjektas turi žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto ir ne žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto, viešojo sektoriaus subjektas remdamasis reikšmingumo kriterijumi gali visą biologinį turtą priskirti vienai iš biologinio turto grupių.

8. Žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto, žemės ūkio produkcijos ir po išauginimo perdirbtos produkcijos pavyzdžiai pateikiami 1 priede.

III. BIOLOGINIO TURTO PRIPAŽINIMAS IR VERTINIMAS

9. Biologinis turtas pripažįstamas ir registruojamas apskaitoje tada, jei atitinka šiuos pripažinimo kriterijus:

9.1. viešojo sektoriaus subjektas turi teisę tuo turtu disponuoti (įskaitant teisę apriboti juo naudotis kitiems) ir jį kontroliuoti;

9.2. pagrįstai tikėtina, kad viešojo sektoriaus subjektas būsimaisiais laikotarpiais iš šio turto gaus ekonominės naudos arba šis turtas bus naudojamas socialiniais, kultūriniais, gamtosauginiais, moksliniais, teisėsaugos, pažintiniais tikslais;

9.3. galima patikimai nustatyti turto tikrąją vertę arba įsigijimo savikainą (detaliau paaiškinta 10–11 punktuose).

10. Pirminio pripažinimo ir paskesnio vertinimo metu žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto grupės vienetas apskaitoje registruojamas tikrąja verte (tikrosios vertės nustatymas apibrėžtas šio standarto 20–21 punktuose) atėmus įvertintas pardavimo vietos išlaidas (transporto ir kitos išlaidos, susijusios su turto patekimu į rinką, pardavimo vietos išlaidoms nepriskiriamos) arba įsigijimo ar pasigaminimo savikaina (šiuo atveju paskesnio vertinimo metu turtas apskaitoje registruojamas ir finansinėse ataskaitose yra rodomas įsigijimo savikaina atėmus nuvertėjimo nuostolius). Kai tikroji vertė ir įsigijimo ar pasigaminimo savikaina negali būti patikimai nustatyta, turtas apskaitoje registruojamas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro patvirtintomis normatyvinėmis kainomis.

11. Pirminio pripažinimo ir paskesnio vertinimo metu ne žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto grupės vienetas apskaitoje registruojamas tikrąja verte. Kai tikroji vertė negali būti patikimai nustatyta, turtas apskaitoje registruojamas ir finansinėse ataskaitose parodomas taip:

11.1. verte, kuri yra nustatoma remiantis tą turtą valdančio viešojo sektoriaus subjekto nustatytomis taisyklėmis (metodika) arba įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, jei ji gali būti patikimai nustatyta (paskesnio vertinimo metu turtas apskaitoje registruojamas ir finansinėse ataskaitose yra rodomas įsigijimo savikaina atėmus nuvertėjimo nuostolius);

11.2. simboline vieno lito verte, jei viešojo sektoriaus subjektas neturi biologinio turto vertinimui nustatytų taisyklių (metodikos) ir įsigijimo savikaina yra lygi nuliui arba negali būti patikimai nustatyta.

12. Kai ne žemės ūkio paskirties veikloje naudojamo biologinio turto grupės vienetas yra naudojamas moksliniams tikslams (pavyzdžiui, genetiniams, fiziologiniams, biocheminiams ir pan. tyrimams), toks biologinis turtas pripažįstamas sąnaudomis tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kai šis turtas pradedamas naudoti moksliniams tikslams. Viešojo sektoriaus subjektas kontrolės tikslais šį turtą turi registruoti nebalansinėse sąskaitose.

13. Pagal viešojo sektoriaus subjekto patvirtintą sąrašą ne žemės ūkio paskirties biologinio turto grupės labai trumpai gyvenantys gyvūnai ir vienmečiai augalai jų įsigijimo momentu gali būti pripažįstami ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis.

14. Želdinių, skirtų puošybai, įsigijimo išlaidos yra iš karto pripažįstamos ataskaitinio laikotarpio pagrindinės veiklos sąnaudomis.

15. Žemės ūkio produkcija gavybos momentu, t. y. pirminio žemės ūkio produkcijos pripažinimo momentu vertinama tikrąja verte, atėmus įvertintas pardavimo vietos išlaidas, arba įsigijimo ar pasigaminimo savikaina. Žemės ūkio produkcija ir po derliaus nuėmimo gauta produkcija apskaitoje registruojama kaip atsargos ir joms taikomos 8-ojo VSAFAS „Atsargos“ nuostatos. Žemės ūkio produkcijos, gautos nuėmus derlių, tikroji vertė pirminio jos pripažinimo momentu yra jos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina.

Pavyzdys. Viešojo sektoriaus subjekto veikla apima javų auginimą pardavimo tikslams. Derliaus nuėmimo metu (20X7 m. rugpjūčio 20 d.) grūdų tikroji vertė, nustatyta remiantis

aktyviosios rinkos kainomis, atėmus pardavimo vietos išlaidas yra lygi 500 litų už toną. Viešojo sektoriaus subjektas apskaitoje 20X7 m. rugpjūčio 20 d. mažina biologinio turto sąskaitą ir registruoja žemės ūkio produkciją (atsargų sąskaitoje), kurios įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra lygi 500 litų už toną.

16. Pasikeitus viešojo sektoriaus subjekto planams ar galimybėms naudoti biologinį turtą, jis gali būti priskiriamas prie kitos šio standarto 6 punkte nurodytos biologinio turto grupės. Perkėlimas į naują biologinio turto grupę apskaitoje registruojamas kaip buvusio biologinio turto nurašymas ir naujo biologinio turto įsigijimas perkėlimo į kitą biologinio turto grupę dieną. Jei, perkeliant į kitą biologinio turto grupę, keičiasi biologinio turto įvertinimo metodas, biologinio turto balansinės vertės skirtumas dėl jo priskyrimo kitai biologinio turto grupei, didina arba mažina pagrindinės veiklos kitas sąnaudas.

17. Apskaičiuodamas biologinio turto įsigijimo savikainą ir sukauptus nuostolius dėl nuvertėjimo, viešojo sektoriaus subjektas taiko 8-ojo VSAFAS „Atsargos“ ir 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ nuostatas.

18. Biologinio turto arba žemės ūkio produkcijos tikroji vertė gali būti nustatoma suskirsčius juos pagal svarbius požymius: pavyzdžiui, pagal amžių, svorį, kokybę ir pan. Viešojo sektoriaus subjektas požymius pasirenka atsižvelgdamas į šių požymių poveikį rinkos kainai.

19. Viešojo sektoriaus subjektas gali iš anksto sudaryti sutartis dėl biologinio turto arba žemės ūkio produkcijos pardavimo ateityje. Tokiu atveju, nustatant tikrąją vertę, ne visada reikia atsižvelgti į šiose sutartyse numatytas kainas, nes tikroji vertė turi atspindėti dabartinės rinkos, kurioje ketinantis pirkti pirkėjas ir ketinantis parduoti pardavėjas sudarytų sandorį, kainas. Todėl sudarius pardavimo ateityje sutartį, biologinio turto arba žemės ūkio produkcijos tikroji vertė netikslinama. Kai kuriais atvejais biologinio turto arba žemės ūkio produkcijos pardavimo sutartis gali būti nuostolinga. Dėl nuostolingos sutarties atsirandantį įsipareigojimą (atėmus susigrąžintiną sumą) viešojo sektoriaus subjektas turi pripažinti atidėjiniu pagal 18-ojo VSAFAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“ nuostatas.

20. Biologinio turto arba žemės ūkio produkcijos aktyviojoje rinkoje nustatyta kaina yra pagrindas šio turto tikrajai vertei nustatyti. Jei viešojo sektoriaus subjektas turi galimybę parduoti biologinį turtą arba žemės ūkio produkciją keliose skirtingose aktyviosiose rinkose, naudojama tos rinkos, kurioje viešojo sektoriaus subjektas ketina parduoti arba kuriose paprastai parduoda biologinį turtą arba žemės ūkio produkciją, kaina.

21. Tuo atveju, jei aktyviosios rinkos nėra, viešojo sektoriaus subjektas biologinio turto ir žemės ūkio produkcijos tikrąją vertę nustato pagal:

21.1. paskiausiai įvykusių analogiškų sandorių rinkos kainą, jei nuo sandorio sudarymo dienos iki paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos ekonominės sąlygos iš esmės nepasikeitė;

21.2. panašaus turto rinkos kainas, patikslintas atsižvelgiant į turto skirtumus.

22. Jei žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto grupei priskiriamo turto, kuris fiziškai neatskiriamas nuo žemės, aktyviosios rinkos kainos nėra, tačiau egzistuoja aktyvioji rinka, kurioje prekiaujama analogišku biologiniu turtu kartu su žeme, tokiu atveju nustatant biologinio turto tikrąją vertę viešojo sektoriaus subjektas gali remtis informacija apie lygiaverčio turto tikrąją vertę su žeme. Iš šios vertės atėmus lygiavertės žemės tikrąją vertę gauta suma yra laikoma biologinio turto tikrąja verte.

Pavyzdys. Viešojo sektoriaus subjektas valdo 25 hektarų vaismedžių sodą. Tuo atveju, jei nėra aktyviosios analogiško brandumo vaismedžių rinkos, vertinama žemės sklypo su vaismedžiais tikroji vertė. Jei šiame regione 1 hektaras žemės sklypo su analogiško brandumo vaismedžių sodu kainuoja 5000 litų, o nedirbtos žemės 1 hektaras kainuoja 3000 litų, laikoma, jog biologinio turto – 1 hektaro vaismedžių tikroji vertė yra lygi 2000 litų.

23. Jei ne žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto grupės turto, kuris fiziškai neatskiriamas nuo žemės, aktyviosios rinkos nėra, turtas įvertinamas simboline vieno lito

verte. Pavyzdžiui, miškai, esantys draustinių ir nacionalinių parkų teritorijose, yra vertinami simboline vieno lito verte.

24. Jei žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto grupės vienetas pirminio pripažinimo metu buvo įvertintas tikrąja verte, vėliau jis negali būti apskaitoje registruojamas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro patvirtintomis normatyvinėmis kainomis.

25. Jei ne žemės ūkio veikloje naudojamo biologinio turto grupės vieneto pirminio pripažinimo metu buvo įvertintas tikrąja verte, vėliau jis negali būti apskaitoje registruojamas įsigijimo savikaina, atėmus nuvertėjimą, turtą valdančio viešojo sektoriaus subjekto atliekamo vertinimo duomenimis arba simboline vieno lito verte.

26. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nustatomas biologinio turto tikrosios vertės pasikeitimas dėl biologinio turto fizinių savybių ir kainos kitimo. Grynasis perviršis ar deficitas, susijęs su tikrosios vertės (atėmus įvertintas pardavimo vietos išlaidas) pasikeitimu biologinio turto ir žemės ūkio produkcijos pirminio pripažinimo metu, taip pat grynasis perviršis ar deficitas, susijęs su tikrosios vertės (atėmus įvertintas pardavimo vietos išlaidas) pasikeitimu, apskaitant biologinį turtą vėlesniais ataskaitiniais laikotarpiais, turi būti įtraukiamas į ataskaitinio laikotarpio, per kurį jie uždirbami ar patiriami, pagrindinės veiklos kitas sąnaudas, t. y. didinant arba mažinant pagrindinės veiklos kitas sąnaudas.

27. Taikant tikrosios vertės metodą, išlaidos, susijusios su biologinio turto auginimu, yra rodomos pagrindinės veiklos kitų sąnaudų straipsnyje.

Pavyzdys. Išlaidos, susijusios su galvijų šėrimu ir priežiūra, bus rodomos pagrindinės veiklos kitų sąnaudų straipsnyje.

IV. MINERALINIŲ IŠTEKLIŲ PRIPAŽINIMAS IR VERTINIMAS

28. Viešojo sektoriaus subjektas, įgyvendinantis valstybės politiką žemės gelmių naudojimo srityje, iššvalgytus valstybės mineralinius išteklius apskaitoje registruoja nebalansinėse sąskaitose natūrine išraiška. Jei mineralinių išteklių vertė gali būti įvertinta, nebalansinėse sąskaitose registruojama ir jų vertė. Mineralinių išteklių vertė nustatoma remiantis viešojo sektoriaus subjekto, įgyvendinančio valstybės politiką žemės gelmių naudojimo srityje, nustatytomis taisyklėmis.

V. INFORMACIJOS PATEIKIMAS FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMAJAME RAŠTE

29. Finansinės būklės ataskaitoje biologinis turtas parodomas atskirame straipsnyje tarp ilgalaikio ir trumpalaikio turto straipsnių.

30. Viešojo sektoriaus subjektas, turintis biologinio turto, finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte (toliau – aiškinamasis raštas) turi pateikti šią informaciją:

30.1. biologinio turto grupės sąrašus, atsižvelgiant į šio turto paskirtį;

30.2. metodus, kurie buvo taikomi kiekvienai biologinio turto grupei įvertinti;

30.3. biologinio turto tikrosios vertės nustatymo pagrindą;

30.4. paaiškinimą, kodėl biologinio turto negalima patikimai įvertinti tikrąja verte;

30.5. biologinio turto, apskaitoje užregistruoto simboline vieno lito verte, sąrašą.

31. Viešojo sektoriaus subjektas, įgyvendinantis valstybės politiką žemės gelmių naudojimo srityje, aiškinamajame rašte privalo nurodyti nebalansinėse sąskaitose užregistruotų iššvalgytų mineralinių išteklių kiekį ir vertę (pagal 2 priede pateiktą formą) bei pagrindinius principus ir prielaidas, taikytas vertei nustatyti.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32. Viešojo sektoriaus subjektas, taikydamas šį standartą pirmą kartą, turi įvertinti biologinį turtą ir mineralinius išteklius, kaip nurodoma kituose VSAFAS ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose VSAFAS taikymą pirmą kartą.

16-ojo VSAFAS „Biologinis turtas ir mineraliniai ištekliai“
1 priedas

BIOLOGINIO TURTO, ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJOS IR PERDIRBTOS PRODUKCIJOS PAVYZDŽIAI

Biologinis turtas	Žemės ūkio produkcija	Perdirbta produkcija
Medžiai	Rąstai	Mediena
Vaismedžiai	Skinti vaisiai	Perdirbti vaisiai
Javai (pasėliai)	Grūdai	Miltai
Kiaulės, galvijai	Skerdiena	Dešros, kiti perdirbti mėsos gaminiai
Žuvys	Mailius, žuvys	Perdirbti žuvies gaminiai
Bitės	Medus, vaškas	Žvakės, midus

_____

16-ojo VSAFAS „Biologinis turtas ir mineraliniai ištekliai“
2 priedas

(Informacijos apie finansinės būklės ataskaitoje neparodytus mineralinius išteklius, pateikimo žemesniojo ir aukštesniojo lygio finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte forma)

FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITOJE NEPARODYTI MINERALINIAI IŠTEKLIAI

Eil. Nr.	Mineralinių išteklių pavadinimas	Ataskaitinio laikotarpio Pradžioje			Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje		
		mato vnt.	kiekis	suma (Lt)	mato vnt.	kiekis	suma (Lt)
1	2	3	4	5	6	7	8
	Iš viso:						

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Įsakymas
Nr. 1K-444, 2008-12-18, Žin., 2008, Nr. 147-5920 (2008-12-23), i. k. 1082050ISAK001K-444
Dėl kai kurių finansų ministro įsakymų, kuriais patvirtinti viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai, pakeitimo